

**ESPURNES
BARROQUES**

MÚSICA I
EXPERIÈNCIES
AL TERRITORI
BARROC

Sirenes dels cels

IL DOLCE CONFORTO & AUDITEXAUDI

© Alejandro Gómez

Diumenge 19 de maig del 2024, 18h.

Konvent
Berga (BERGUEDÀ)

Valora'ns

LA TEVA OPINIÓ ENS AJUDA A MILLORAR

Escaneja aquest codi QR
i valora els concerts
d'Espurnes Barroques!

*Fes-te amic i consulta la resta de
programació d'Espurnes Barroques!*

ESPURNESBARROQUES.CAT

Anònim (1781)

Lamentazione Seconda per il Giovedì Santo la Sera

Introduzione (*Allegro*)

Lamed. Matribus suis dixerunt

Mem. Cui comparabo te

Nun. (*Largo giusto*)

Prophetæ tui viderunt

Samech (*Andante*)

Plauserunt super te manibus (*Recitativo*)

Jerusalem convertere (*Larghetto con Salterio sempre sonante*)

CHRISTUS FACTUS EST. Antífona de Dijous Sant (gregorià)

Florio Ubaldi (fl. 1708-1746, atr.)

Concert (*Allegro*) del *Llibre de salteri* de sor Maria Kostantina Voglerin, per a salteri sol

Francesco Paolo Supriano (1678-1753)

Toccatà prima i Toccatà decima, per a violoncel sol

Domenico Merola (? - 1771)

Lezione Seconda

Vau. (*Larghetto*)

Et egressus est filia Sion (*Allegro*)

Zain. (*Lento*)

Recordata est Jerusalem (*Larghetto-Allegro*)

TRADITOR AUTTEM. Antífona amb Benedictus de Dijous Sant (gregorià)

Alessandro Scarlatti (1660-1725)

Varie partite obbligate al basso, per a orgue sol

Domenico Merola

Lezione Seconda

Heth. Peccatum peccavit Jerusalem (*Largo*)

Teth. (*Aria*)

Ipsa autem gemens (*Recitativo*)

Sordes ejus in pedibus (*Allegro*)

Vide Domine (*Recitativo*)

Jerusalem convertere (*Largo*)

MANDATUM NOVUM DO VOBIS. Antífona final (gregorià)

Notes al programa

Al convent com al teatre

Durant el seu recorregut per Itàlia, l'anglès Charles Burney va visitar Nàpols entre el 17 d'octubre i el 7 de novembre de 1770. En aquelles tres setmanes, el musicòleg, que no va parar de recollir informacions per a la seva història de la música ni va perdre ocasió d'assistir a representacions d'òperes, va constatar que l'escola musical napolitana havia fet de la ciutat una de les grans capitals musicals, sobretot, a nivell operístic.

Al seu particular *hit parade* de compositors hi havia Niccolò Jommelli, Niccolò Piccinni i Antonio Sacchini. Tanmateix, aquella escola també havia donat noms com els de Domenico Merola, Gennaro Manna, Antonio Caputi o Francesco Paolo Supriano. Tots, els del *top ten* de Burney i els altres, havien dedicat pàgines musicals al teatre i a l'església, i tots havien creat partitures per al salteri, un instrument que va ser molt popular al segle XVIII, particularment en els ambients aristocràtics. Va ser tan notori que, segons ha comprovat Franziska Fleischanderl, musicòloga i virtuosa d'aquest instrument, regirant manuscrits per diversos arxius, hi ha més repertori barroc per a salteri que per a arpa.

La popularitat de l'instrument no es va limitar a Nàpols o a Venècia, l'altre centre musical. Va traspasar fronteres. N'és una mostra els més de vint exemplars que es conserven al Museu de la Música de Barcelona. És la col·lecció de salteris més nombrosa del món, alguns fets pels lutiers de la ciutat Salvador Bofill i Josep Alsina. També prova la seva difusió el tractat de l'editor i compositor barceloní Pau Minguet Irol *Reglas, y advertencias generales: que enseñan el modo de tañer todos los instrumentos mayores, y mas usuales*, entre ells, el salteri, publicat entre el 1752 i el 1754.

Al moment de la visita de Burney a Nàpols, la ciutat s'apropava als tres-cents mil habitants, sent la més gran de la península itàlica. Si aquella xifra era molt alta, també ho era la dels convents i, en particular, els de monges. D'aquests n'hi havia al voltant de la quarantena, dels quals vint-i-set eren de clausura. El musicòleg anglès també va aprofitar per visitar-ne un, el de La Donna Regina, on es feia una "*bellissima fonzione*" a la qual assistien bisbes i gent de molta prosàpia. Diu que la música, de Giuseppe da Majò, era molt bona, però interpretada amb molt mal gust.

Llàstima que l'estudiós no fes el seu viatge a Nàpols per Setmana Santa, perquè

hagués pogut visitar altres convents femenins i gaudir d'unes interpretacions musicals força insòlites. S'hi feien els *Oficis de tenebres*, sí, amb les *Lliçons de les Lamentacions de Jeremies*, també, però sense la tristesa melòdica associada a aquesta música dedicada a la Passió de Crist.

Les religioses encarregaven la música als compositors del moment i així, als convents, hi entraven els aires musicals que sonaven als teatres. Les monges contravenien edictes episcopals adreçats als claustres femenins com el que signava el 1705 el cardenal Francesco Pignatelli, el qual, entre moltes prohibicions (totes sota pena d'excomunió), establí que durant la Setmana Santa, oficis, lamentacions, lliçons i responsoris s'havien de cantar amb *canto fermo*, sense trinats.

La col·lisió entre religioses i autoritats eclesiàstiques era freqüent. La jerarquia considerava que la música podia entrar en conflicte amb la moral i s'oposava a la seva execució de manera massa intensa. Al seu estudi sobre les pràctiques musicals als instituts religiosos femenins a Nàpols entre el 1650 i el 1750, la musicòloga Angela Fiore explica que estava prohibida la polifonia i el *canto figurato*, no es podien tenir instruments musicals a les cel·les ni acollir mestres de música externs. Eren unes restriccions que no s'aplicaven als convents masculins. Si les interdiccions episcopals imposades a les monges eren constantment violades, es devia al suport de les famílies nobles de les quals procedien les enclaustrades.

La nombrosa aristocràcia napolitana enviava al convent les filles que no estaven destinades al matrimoni convertint les institucions religioses en autèntics focus de poder. A més de centres espirituals, els convents també eren centres culturals que exercien la funció de patrocini de les arts, en particular de la música. Les festes religioses eren el gran aparador de la riquesa artística d'aquests monestirs. El grau de sumptuositat de les interpretacions amb posada en escena inclosa era una clara manifestació de poder.

La musicòloga Fiore recull la crònica de l'abat de Siena, Giovan Nicola Bandiera, de visita a Nàpols el 1726: "Per sentir els oficis s'acostuma a anar als monestirs de monges, que, a dir la veritat, normalment canten de manera egrègia". Tanmateix, li resultava "increïble" l'aire de mundanitat que hi havia. Fins i tot, escrivia, "se senten els viva com als teatres". El que es va perdre Burney!

Rosa Massagué
Periodista

Fitxa artística i biografia

IL DOLCE CONFORTO

Miriam Feuersinger, *soprano*

Franziska Fleischanderl, *salteri*

Carla Rovirosa Guals, *violoncel*

Deniel Perer, *orgue*

AUDITEXAUDI

Margarida Barbal Rodoreda

Lucía Cano Villavecchia

Paula Colombero

Dinna de Rosa Rigau

Lorena García García

Yolanda Romero Ortuño

Montserrat Vives Brescó

Montserrat Oliveras Vivancos, *directora*

FRANZISKA FLEISCHANDERL i IL DOLCE CONFORTO

Franziska Fleischanderl va sentir el salteri per primera vegada als quatre anys i immediatament es va enamorar del seu so clar i etèri. Després de completar dos graus de màster a Linz i a Basilea, seguint la recomanació d'Andrea Marcon, va comprar un salteri històric del 1725 (Michele Barbi, Roma). La seva introducció a aquest instrument notable, conegut històricament com a *salterio*, va marcar un punt d'inflexió significatiu en la seva carrera professional.

La Franziska va fer diversos anys de recerca a Itàlia, que van revelar que el salteri no era pas un instrument exòtic i marginal durant l'època barroca, sinó que va jugar un paper substancial i prèviament no reconegut en la música de l'època. Les seves troballes van ser seguides per estudis addicionals a la Schola Cantorum Basiliensis, culminant amb un doctorat a la Universitat de Leiden (2021). La seva tesi –que aviat es publicarà com a llibre– és el primer estudi important sobre la història, el repertori i la tècnica interpretativa del salteri barroc.

Franziska Fleischanderl busca, sobretot, aplicar els seus coneixements en els seus concerts. És la primera músic moderna a fer ressonar de nou el salteri barroc amb totes les seves tècniques interpretatives històriques (toc amb martells, pizzicato amb dits i plectre), explorant la immensa riquesa tímbrica d'aquest instrument excepcional.

Ha actuat amb el seu salteri Barbi a tots els grans festivals de música antiga i, freqüentment, ofereix conferències i tallers. Col·labora regularment amb conjunts com La Cetra Barockorchester Basel, AKAMUS Akademie für Alte Musik Berlin, Il Pomo d'oro, Concentus Musicus Wien, entre d'altres.

Altres enregistraments de ràdio i CD l'han portada a col·laborar amb ORF, Arte, BR, SWR, Deutsche Grammophon, Warner Classics,... També és membre permanent del Sollazzo Ensemble.

Amb la intenció de fer escoltar de nou el repertori original del salteri, ha publicat tres CDs guardonats internacionalment amb el seu propi conjunt "**Il dolce conforto**".

AUDITEXAUDI

El cor femení Auditexaudi neix a Barcelona l'any 2013. Està format per set dones amb una àmplia formació musical, dedicades professionalment al món de la música tant al camp de la docència com l'interpretatiu.

Entre els seus projectes s'inclou la recuperació, estrena i difusió del cant gregorià, com l'estrena de "*Passio Domini*" segons l'Evangeli de Sant Joan del 1552, de l'arxiu de la Federació Catalana de les monges Benedictines i la música dels segles VII al XIV, així com la interpretació d'obres contemporànies, com la "*Cantata Kindheit*" per a cor femení i grup instrumental (2012) de Josep Soler, escrita especialment per al grup i estrenada al gener del 2013 a la Biblioteca de Catalunya.

Ha participat a diversos festivals de música antiga com al Festival de Música del Pirineus, el Festival de Canto Gregoriano Ciudad de Ávila (2022). Son significatius projectes com la pel·lícula "Los renglones torcidos de Dios" del director Oriol Paulo (2022) i el projecte de vídeo-art "Gnosis iluminada" de l'artista Agustín Ortiz (Arts Santa Mònica). Han enregistrat dos CD, "*Els Fonaments de les músiques d'Occident*", Vol. I Josep Soler. i el del 9è Festival de Música dels Pirineus 2019.

Tast gastronòmic

Que rebentí La Baells - @rebenta_la_baells

Especialitats Viñas - especialitatsvinas.com

Restaurant Corpus - @corpusberga

Forn L'Espurna - @fornespurnaberga

Celler Dues Ales - @duesales_celler

Amb el suport de:

Amb la col·laboració especial de:

Amb la col·laboració de:

Amb l'ajut de:

Cots i Claret · Oliva Torras · Alapont · Òptica Jané · La Mare Cultural · Instal·lacions AGEC · Oli Migjorn · Farmàcia Mª Teresa Comas Riu Farmàcia Òptica Casas · Òmnium Segarra · Gestoria Mas Solsona · Tegecom · Fòrumgestió Assessors · La Farga del Solsonès · ARTA Estany 2011 · Constructora de Solsona · Òmnium Segarra · Vidres Solsona · VAS · Tallers Ballús · Espar Sala · Knauf · Tèxtil Olius Koobin · Constructora del Cardoner · Fruits Taribó · Carnisseria Solvi · Càmping La Ribera · Antiga Casa Magí · Restaurant El Miracle Allotjaments El Miracle · Hotel Sant Roc · Hotel Bremon · La Mare de la Font · La Garriga de Castelladral · Càmping El Solsonès · Konvent Urbi Apartaments · Casa d'Espiritualitat del Miracle · Hostal de Pinós · Ke Diví restaurant · Acústic Barna · Amics de Vergós Guerrejat Associació Riubrogent · Associació Amics de Coaner · Associació Pro Retaule de Salelles · Associació de Veïns de Salelles

Productors:

Cervesa La Pirata · Cafès Gener–November Tea · Flequers de Cardona · EssènciesCat · El Rosal · Ecomercaderet · Torrons Vicens Celler Grau i Grau · Restaurant Casal de Castelltallat · Horta de cal Cinto · Celler Fargas-Fargas · Forn Jorba · Giulio Bulloni · Oli Migjorn Làctics Saborit · Caseus Afinadors · Forn Coma · Celler Abadal · Chocolate Factory · Celler Clos Dominic · Forn cal Pius · Inés Rosales Que rebenti la Baells · Especialitats Viñas · Restaurant Corpus · Forn l'Espurna · Vins - cava Piteus · Forn - Pastisseria Camps · Biolord Rostisseria Romina · La Fornera de Biosca · Celler Comalats · La Garbiana · L'Olivera · Cerveses La Vella Caravana · La Solsonina · Verit Fruit · Casa Dalmases · Aya Cacao · Eixarcolant · Pastisseria Flor de Neu · Celler Collbaix · El Moli

Mitjans col·laboradors:

